

AGENDA

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 13.06.18 kl. 13.00 – 17.00, (mat serveres fra kl. 12.30)
Møtested: Evje, Rådhuset
Møteleder: Terje Damman

Innkalte

Medlemmer:

Vest-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
 Aust-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Gro Bråten og opposisjonsleder Torunn Ostad
 Kristiansand kommune: Fung. Varaordfører Tove Welle Haugland
 Arendal kommune: Ordfører Robert Cornels Nordli
 Østre Agder regionråd: Leder Per Kristian Lunden
 Setesdal regionråd: Leder Bjørn Ropstad
 Knutepunkt Sørlandet regionråd: Leder Gro Anita Mykjåland
 Lindesnes regionråd: Leder Helge Sandåker
 Lister regionråd: nestleder Jan Kristensen
Observatører: Tine Sundtoft, John G Bergh, Ragnar Evensen, Kristin Tofte Andresen, Harald Danielsen, Jan Inge Tungesvik.
 Meldt forfall: Harald Furre, Arnt Abrahamsen
 Øvrige deltakere i møtet: Siv Wiken, Siren Bruskeland, Arne Johan Johnsen, Kjell Pedersen Rise, Ola Olsbu

Møte er åpent for alle interesserte

Sak	TEMA	Ansvar
18/18	Godkjenning av innkalling Forslag til vedtak: Innkallingen godkjennes u.a.	Terje Damman
19/18	Godkjenning av agenda Forslag til vedtak: Agendaen godkjennes u.a.	Terje Damman
20/18	Oppfølging og godkjenning av referat fra møte 04.04.2018 (vedlegg 1) Forslag til vedtak: 1. Oppfølging Tour des Fjords 2. Referatet godkjennes u.a.	Terje Damman

21/18	<p>Oppfølging av saker fra Sørlandstinget:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digital infrastruktur/ beredskap • Oppfølging R-9 (tas inn i sak 23/18) • Likestilt arbeidsliv • Universitetssykehus • Levekårssatsing Agder <p>Forslag til oppfølging og videre arbeid.</p>	
22/18	<p>Semesterplan høst 2018 (vedlegg 2, skisse til semesterplan)</p> <p>Forslag til vedtak</p> <p>Sørlandsrådet slutter seg til vedlagte semesterplan.</p>	
23/18	<p>Hovedtema Kommunikasjon: de viktig veivalgene</p> <p>Visjon 2020 i Regionplan Agder I 2020 kan vi konstatere at åpningen av den nye firefeltsvegen mellom Grimstad og Kristiansand i august 2009 var startskuddet for en vellykket samferdselsatsing i Agder. Arbeidet med en sikker motorveg gjennom hele Agder er godt i gang. Utbedring av fylkesvegene har fått et løft, og målrettet trafikksikkerhetsarbeid har gitt positive resultater med reduksjon i de mest alvorlige trafikkulykkene. Kjevik har fått en rekke nye utenlandsruter, og er en flyplass som dekker regionens behov og som er godt rustet for å håndtere ytterligere vekst. Skipstrafikken har økt, og det er en naturlig arbeidsdeling mellom havnene i landsdelen. En fremtidsrettet strategi for jernbaneutvikling i Agder er utarbeidet, og sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen er i gang. kollektivtrafikk og sykkelbruk har hatt en markert vekst.</p> <p>Agenda: med forbehold om endringer</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kristiansand lufthavn Kjevik v/ lufthavnsjef Arne Johan Johnsen Status og videre planer 2. Kollektivtransport i Agder v/ adm. dir. AKT. Siv Wiken Hvordan jobbe for en bærekraftig kollektivtransport? 3. DDA transportnett v prosjektleder Kjell Pedersen Rise 4. Ankeret v/ Ola Olsbu <ul style="list-style-type: none"> ➤ Status og tanker om hvordan Agder bør mobilisere inn mot NTP 2020- 2033 ➤ Felles bo og arbeidsregion hva blir viktig og prioritere? ➤ Hvordan jobbe best sammen med våre naboer i Øst og vest? ➤ Jernbanforum Sør status? <p>Forslag til oppfølging og videre arbeid</p>	
24/18	<p>Neste møte 26.09. kl. 13.00 – 17.00, Rådhuset i Songdalen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapportering levekårsundersøkelse LHBT • Oppfølging levekårssatsing Agder • Hovedtema Innovasjonsregionen Agder • Annet? 	

25/18	Evt.	

Vedlegg 1:

Referat til godkjenning

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 04.04.18 kl. 13.00 – 16.45
Møtested: Mandal, Buen kulturhus
Møteleder: Terje Damman

Innkalte

Medlemmer:

Vest-Agder fylkeskommune:	Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
Aust-Agder fylkeskommune:	Fylkesordfører Gro Bråten og opposisjonsleder Torunn Ostad
Kristiansand kommune:	Ordfører Harald Furre
Arendal kommune:	Varaordfører Terje Eikin
Østre Agder regionråd:	Leder Per Kristian Lunden
Setesdal regionråd:	Leder Bjørn Ropstad
Knutepunkt Sørlandet regionråd:	Leder Gro Anita Mykjåland
Lindesnes regionråd:	Leder Helge Sandåker
Lister regionråd:	Nestleder Jan Sigbjørnsen
Observatører:	Tine Sundtoft, Arild Eielsen, Kristin Tofte Andresen, Ragnar Evensen, Harald Danielsen, Jan Inge Tungesvik.

Øvrige deltakere i møtet:

Tour des fjords:	Roy Hegreberg
Sørlandet sykehus HF:	Frode Gallefoss og Else Kristin Reitan
Oxford Research:	Kristian Rostoft Boysen og Tor Egil Viblemo

Meldt forfall: Robert Cornels Nordli og Arnt Abrahamsen

Sak	TEMA	Ansvar
09/18	Godkjenning av innkalling Vedtak: Innkalling godkjent u.a.	Terje Damman
10/18	Godkjenning av agenda Vedtak: Agenda godkjent u.a.	Terje Damman

11/18	<p>Godkjenning av referat fra møte 31.01.2018 (vedlegg 1 og 1a)</p> <p>Vedtak:</p> <p>Referat godkjent u.a.</p>	Terje Damman
12/18	<p>Tour des Fjords 2018 Orientering ved prosjektleder Roy Hegreberg se presentasjonen her</p> <p>Vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saken tas til orientering • Saken følges opp i neste møte, med en uttalelse fra Sørlandsrådet som støtter opp om arbeidet for økt tilskudd via statsbudsjettet. 	
13/18	<p>Sørlandet Sykehus:</p> <p>Universitetssykehus på Agder? Informasjon fra prosjekt/kartleggingsfase</p> <p>Presentasjon i møte v/ forskningssjef Frode Gallefoss og prosjektleder Else Kristin Reitan, Sørlandet sykehus HF</p> <p>I presentasjonen ble følgende presisert:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vi er i veldig tidlig fase, dersom aktuelt vil dette omfatte hele sykehuset. ➤ Kan ha stor betydning for kommunehelsetjenesten, rekruttering til fastleger i Agder-kommuneen. ➤ Vi vet allerede nå at vi vil måtte konkurrere om arbeidskraft. ➤ Rammer: Bestilling som ligger i nåværende strategiperiode: Det handler om en utredning. Målsettingen er å utarbeide et diskusjonsgrunnlag. <p>Se presentasjonen her</p> <p>Enstemmig vedtak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandsrådet tar saken til orientering. • Sørlandsrådet er interessert i å støtte arbeidet for Universitetssykehus på Agder, bestående av dagens tre lokasjoner, og forutsetter at utredningsarbeidet fortsetter. • Saken følges opp i Sørlandstinget 1. Juni • Det er ønskelig å ha god informasjon omkring videre prosess og fremdriften i dette arbeidet 	
14/18	<p>Saker til Sørlandstinget 1. juni</p> <ul style="list-style-type: none"> • Levekårssatsing Agder • Likestilt arbeidsliv • Universitetssykehus- saken • Andre viktige saker for landsdelen inn mot nasjonale myndigheter • Fra KS- styret: Beredskapssituasjonen som følge av vær-situasjonen 	
15/18	Politisk verksted Levekårssatsing Agder	

Bakgrunn

23. mars 2017 anmodet Sørlandstinget fylkeskommunene om å koordinere en helhetlig og langsiktig levekårssatsing. Fylkeskommunene har tatt denne utfordringen. Sørlandsrådet har, etter vedtaket i Sørlandstinget, satt levekår på agendaen i alle møtene.

Agder skårer under landsgjennomsnitt på flere sentrale levekårsindikatorer. På tross av levekårssatsing over lang tid så vedvarer problemene. Satsingen må derfor fortsette og kanskje må noe må gjøres annerledes. Det er enighet om at godt arbeid som virker må videreføres men det er også enighet om at regionen må bli enige om nye arbeidsmetoder.

Fylkeskommunene har derfor bestilt en ekstern utredning som skal gi anbefalinger på om og hvordan metodikken og erfaringen fra områdesatsing kan gjenbrukes i en regional kontekst. Det er nødvendig å bli enige om en metodikk som støtter kommunene på en god måte, prioritere hvilke tiltak og hvordan disse skal effektivt og prosesser for involvering og brukervedvirkning.

I dette bildet blir det viktig å avklare hva den enkelte kommune selv har kapasitet til og bør ta ansvar for og hvilken rolle fylkeskommunen bør ta.

- **Innledning ved Kristin Tofte Andresen, kst. fylkesrådmann i Vest-Agder [se presentasjonen her](#)**
- **Foreløpige anbefalinger til en regional områdesatsing i Agder? v/ Oxford Research Kristian Rostoft Boysen [se presentasjonen her](#)**
- **Debattinnlegg v/ Gro Bråten [se presentasjonen her](#)**
- **Debattinnlegg v/ Harald Furre:**

Hovedmomenter i innlegget til Harald Furre:

- På tross av mye arbeidet har vi ikke fått effekten og gapet er ikke tettet.
- Viktig for fylkeskommunen å vise at en klarer å samordne.
- En fornyet levekårssatsing:
- Ta fatt i de gode effektene som virker, dele og å spre.
- Lindesneslosen: mye bra men når vi kommer til driftsfasen stopper det opp
- Jobbe mer bevisst på de områdene vi ikke er gode nok og ta fatt i de områdene på en systematisk måte og legge lista høyere.
- Groruddalen er brukt som et eksempel på et sett av ulike tiltak som en bevisst og koordinert satsing innenfor et geografisk område
- Støtter den tematiske inndelingen som Oxford pekte på og trekker frem tre tiltak
  - Kvalitet i barnehage
  - Jobbskattefradrag
  - Redusere arbeidsavgiften for unge arbeidstakere som et incentiv for å få flere unge i jobb
- Det er viktig å jobbe evidensbasert, basert på tidligere forskning. På sykehuset er alt evidensbasert og dette bør vi legge som standard også i levekårssatsingen
- Vi må bygge på oppdatert statistikk
- Det er ikke godt nok kjent av vi sliter på en del områder:
- Vi må ta med det arbeidet som allerede er gjort og se hvordan dette kan spres til flere kommuner
- Hele utdanningsløpet må med
- Vi kan gjøre mye innenfor dagens strukturer, men med nye samarbeidsformer og vi må legge listen høyere
- Noe trenger statlige midler og/eller regelverksendringer
- Vi må løfte Agder sammen!

Hovedelementer i innlegget til Gro Bråten:

- Har vi tilstrekkelig oversikt over pågående arbeid og nylig gjennomførte tiltak?
- Forankring, både politisk og administrativt er viktig
- Vi må bygge videre på det vi allerede gjør

- Viser til allerede pågående tiltak i regi av Aust-Agder fylkeskommune (se vedlagt presentasjon)
- Politisk vedtak i fylkestinget i Aust-Agder om å søke om forsøksfylkes i samarbeid med NAV Aust-Agder i forbindelse med budsjett 2018
- Jobbspesialistene, et pågående samarbeidsprosjekt mellom AAFK og NAV Aust-Agder
- Det må satses i bredden og fokus må være på ungdom som faller utenfor arbeidslivet
- Det er viktig å videreføre arbeidet med likestilling
- Det må jobbes videre med å utvikle et mer variert næringsliv
- Det er viktig at kommunene gir innspill på hva de ønsker
- Det bør settes av en temadag på område levekår i hver kommune
- Det må gjøres et grundig arbeid for å få et fundament for politiske valg og prioriteringer
- Kan Sørlandsrådet være en arena for diskusjon på vegne av alle kommunene
- Det er behov for en helhetlig og langsiktig satsing på systemnivå

Politisk debatt i Sørlandsrådet med hovedvekt på følgende spørsmål:

- Hvilke oppgaver bør kommunene selv ta ansvar for
- Hvilken rolle, ansvar og kompetanse bør fylkeskommunen ha?
- Hva er det viktigste politiske ansvaret/grepet i levekårssatsingen?
- Hva skal egentlig til for å få resultater?

Hovedmomenter fra debatten

- ❖ Dette arbeidet blir til mens vi går, viktig at vi får en portefølje med tiltak som kommunene kan dra nytte av, ha en vei og kunne få hjelp ut fra de utfordringene den enkelte kommunen. Fylkeskommunen må være forankringsledd. Viktig at vi får en levekårserklæring som forplikter kommunene.
- ❖ NAV må være med, det er tungt å forstå og tungt å se hvordan de jobber. Finne handlingsrommet, hva og hvordan kan vi jobbe. Finne felles former for det og gjerne flere kommuner sammen. Ny organisering av kommunale NAV- kontorene. Eks. Lindesneslosen: Det var NAV som hoppet av her! Kommunene tar ansvar for noe som staten har ansvar for. Vi har en stor utfordring for å omdisponere midler slik at de kan virke der de må.
- ❖ Det er spørsmål om viljen i kommunene. Hva handler det om. Det må først ordnes opp i eget bo før en går til staten: Vi er uenige politisk. Dersom noen kommuner ikke ønsker å gå med vil søknaden svekkes. Det er viktig å våge å si det! Det er viktig å si fra om hva vi er uenige om. Drop outs i videregående skole; 64.6% på yrkesfag, påbygging, Finne balansen om hva vi må gjøre selv og hva vi må få hjelp til.
- ❖ Det er viktig at alle som ønsker å gjennomføre et utdanningsløp får mulighet til det, tilstrekkelig antall læreplasser. Jobbe systematisk, finne ut hvem det er. Sosialt entreprenørskap. Jobbe med individene. Må jobbe enda bedre sammen. Må få dem frem til studiekompetanse eller yrkesfag. Målgruppe under 20 år Be om penger til alternative tiltak: NAV- midler styres også fra kommunene, og forvaltes disse godt nok? Dette vil koste penger!
- ❖ Midlene ligger i daglig drift. Motivasjonen må være driveren Styrke barnehagen, grunnskolen, overgangen til.

Kristin Tofte Andresen oppsummerer

Oppfatter at det er full tilslutning i Sørlandsrådet til følgende:

1. Signalene fra Oxford Research
2. Viljeserklæring
3. Tidsperspektivet i forhold til arbeidet og i forhold til søknad om statlige tilskudd må vurderes
4. Det må etableres dialog med næringslivet:

16/18	Neste møte 13. Juni kl. 13.00 – 17.00, Evje Foreløpige saker
--------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Hovedtema kommunikasjon • Oppfølging saker fra Sørlandstinget • Semesterplan høst 2018 <ul style="list-style-type: none"> ○ Regionplan Agder 2030 ○ Levekårssatsing Agder ○ Klimaveikart Agder • Andre saker 	
17/18	Evt. Ingen saker til eventuelt	

Vedlegg 2:

Notat til sak 23/18

Skisse til semesterplan for Sørlandsrådet høst 2018

Bakgrunn for saken:

Oppfølging av vedtak i Sørlandsrådet 1.4.2016, sak 17/16: Organisering av arbeidet i Sørlandsrådet:

- Semesterplan skal ligge til grunn for planlagte saker/hovedtema
- Sørlandsrådet skal:
  - bidra til å nå målene i Regionplan Agder 2020
  - bidra til å løfte sentrale regionale problemstillinger opp mot nasjonale myndigheter
- I tillegg til mandat for oppfølging av Regionplan Agder 2020 er Sørlandsrådet regional politisk referansegruppe for etablering av Regionplan Agder 2030. I denne sammenheng vil semesterplanen ha fokus både på gjennomføring av eksisterende regionplan og overgangen til ny plan.

Sørlandsrådet har vedtatt tre møter høst 2018: 26. september, 17. oktober og 5. desember. Semesterplanen vil også inkludere første møte i 2019 (dato foreløpig ikke fastsatt).

Hvert møte skal ha et planlagt hovedtema, i tillegg til sakene som settes opp fortløpende. Hovedtemaene planlegges vanligvis i dialog mellom medlemmer fra Sørlandsrådet, aktuelle aktører i det regionale partnerskapet på Agder, etablerte faggrupper og sekretariatet.

Semesterplanen beskriver hovedtemaene.

Hovedtema 26.september *"Innovasjonsregionen Agder":*

Forberedelse:

Sørlandsrådet oppnevner 1-2 personer som kan bidra i planlegging av møtet

Gjennomføring

Anbefalt møteform er forberedte innlegg etterfulgt av politisk verksted.

Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping (VINN- planen) er vedtatt for perioden 2015 – 2030. Planen tar utgangspunkt i bærekraftbegrepet og omfatter innovasjon i næringsliv og offentlig sektor. For Regionplan Agder 2030 er både hovedsatsingsområder og utpekte gjennomgående perspektiver aktuelle å trekke inn. Det pågår flere aktuelle regionale aktiviteter som vil belyses i dette møtet:

- Electric City Agder
- Invest in Agder
- Business Region Kristiansand
- Innovasjon i offentlig sektor velferdsteknologi, smarte byer, sosialt entreprenørskap, frivillig sektor, nye måter å bruke offentlige virkemidler på, hvordan kan kunst og kultur bidra til å utløse kreativitet og nye løsninger.

Hovedtema 17. oktober "Klima og miljø"

Forberedelse:

Sørlandsrådet oppnevner 1-2 personer som kan bidra i planlegging av møtet

Gjennomføring

Anbefalt møteform er forberedte innlegg etterfulgt av politisk verksted.

Agder går foran også på området klima. Bransjenæringene har utviklet veikart for å nå klimaveimålene. Inspirert av hvordan næringslivet tar grep for å jobbe systematisk har faggruppe klima jobbet med å videreutvikle strategisk notat for klima. Erfaringen var at strategisk notat i for liten grad forpliktet og ble et godt verktøy for hvordan kommunene jobber med klimautfordringene i sitt daglige arbeid. Det ble søkt om Klimasats-midler for utvikling av Klimaveikart Agder og det ble bevilget 1 mill. kr. til dette arbeidet. I tillegg har begge fylkeskommunene bevilget midler til arbeidet. Det er engasjert prosjektleder for dette arbeidet og nedsatt arbeidsgrupper som har utarbeidet en tiltaksmeny for bruk i kommunene. Spørsmålet er hvordan den enkelte kommune tar tak i dette arbeidet og hvordan kommunene kan dele og spre kunnskap og erfaringer med gjennomføringen. Videre blir det viktig å måle og å synliggjøre resultater på både kommunalt og regionalt nivå. Flere av regionens etablerte ressurser bidrar aktivt inn i dette arbeidet og her nevnes Klimapartnere og miljøfyrtårn spesielt.

Også på dette området har vi fokus på gjennomføring av Regionplan Agder 2020 og overgangen til ny regionplan der Klima og miljø er fastsatt som en av fem hovedsatsinger.

Hovedtema 5. desember Utdanning og kompetanse

Forberedelse:

Sørlandsrådet oppnevner 1-2 personer som kan bidra i planlegging av møtet

Gjennomføring

Anbefalt møteform er forberedte innlegg etterfulgt av politisk verksted.

Foreløpige stikkord:

- Et sammenhengende utdanningsløp, har vi kontroll på de sårbare overgangene?
- Hvordan jobber UiA med Lærerutdanningen?
- Vitensenterets rolle i Agder
- Overgangen fra videregående til arbeidslivet
- Hvordan sikre gode utdanningsløp i distriktene?
- Flere gode prosjekt er gjennomført i Agder men er vi i stand til å dele og spre til hele Agder
- Hvor vil Agder være i 2030?

Hovedtema første møte i 2019: Levekårssatsing Agder (dato ikke fastsatt)

I dette møtet vil det legges frem konkrete tiltak med forslag til forankring og gjennomføring av veikart for levekår i Agder. Det skal legges frem et forslag til struktur for samarbeid og oppgavefordeling mellom fylkeskommunene, regionrådene og kommunene. Det er et mål at det kan legges frem et utkast til viljeserklæring som Sørlandsrådet kan gi innspill til og som bli et viktig forankringspunkt i det videre arbeidet med en helhetlig og langsiktig levekårssatsing i et partnerskap mellom stat, fylkes og kommuner.

Saksdokumenter sendes ut i god tid før møtet.